

POSTANOWIENIE

Dnia 29 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania M. W.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych i Administracji w Warszawie
o wysokość emerytury policyjnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 29 sierpnia 2023 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 29 sierpnia 2022 r., sygn. akt III AUa 1038/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz organu rentowego kwotę
240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2022 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 21 kwietnia 2021 r. i zobowiązał Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie do ustalenia od dnia 1 października 2017 r. wysokości emerytury policyjnej M. W. z pominięciem art. 15c ust. 1-3 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej

Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 723, dalej ustawa zaopatrzeniowa) w zakresie okresu od 1 września 1986 r. do 30 czerwca 1989 r., oddalając w pozostałym zakresie odwołanie ubezpieczonego i apelację pozwanego.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył w części skargą kasacyjną pełnomocnik odwołującego się. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał się na występujące sprawie istotne zagadnienie prawne w zakresie wykładni i stosowania art. 13b oraz art. 15c ust. 1-3 zaopatrzeniowej, jak również definiowania pojęcia „służby na rzecz totalitarnego państwa”, ale i znaczenia oraz charakteru informacji o przebiegu służby wydawanej przez Instytut Pamięci Narodowej na podstawie art. 13a tej ustawy w kontekście zasad przeprowadzania postępowania dowodowego, w szczególności oceny materiału dowodowego w oparciu o art. 233 § 1 k.p.c.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawy przyjęcia skarg kasacyjnych do rozpoznania są aktualnie powszechnie znane, bowiem orzecznictwo ugruntowało wszelkie wątpliwości, jakie na tym tle mogą wystąpić, a stosowne przepisy k.p.c. nie podlegały zmianom. Nie ma zatem powodów, by obecnie szczegółowo powtarzać okoliczności, jakie musi spełnić wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w zakresie przesłanki wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571; z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003).

Z ogólnej perspektywy skargi kasacyjnej warto podkreślić, że postępowanie sądowe jest dwuinstancyjne (art. 176 § 1 Konstytucji RP), co oznacza, że uruchomienie trybu przed Sądem Najwyższym nie może być traktowane jako kolejna instancja sądowa, podczas której kontestowane będą ustalenia faktyczne i ocena dowodów. Po wtóre, wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może być konstruowany szablonowo, gdyż od niego zależy ewentualne powodzenie skargi kasacyjnej, zwłaszcza w sprawach dotyczących ustalenia wysokości świadczeń funkcjonariuszy w związku z tak zwaną „ustawą dezubekizacyjną”, bowiem na jej tle faktycznie występuje szereg wątpliwości.

Nie oznacza to jednak, że beczynność argumentacyjna wnoszącego skargę kasacyjną przerzuca ciężar poszukiwania przesłanek na Sąd Najwyższy. Etap postępowania kasacyjnego opiera się na innym module niż postępowania apelacyjne. Dlatego skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać wymaganych elementów konstrukcyjnych wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2010 r., II PK 80/10, LEX nr 688680).

Chronologicznie rzecz ujmując, argumenty wskazane na poparcie tezy o istnieniu przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie mogą rozpoczynać i kończyć się stwierdzeniem „o istnieniu dalszych licznych wątpliwości interpretacyjnych”, w tym także w zakresie zasad przeprowadzania postępowania dowodowego i oceny materiału dowodowego (art. 233 § 1 k.p.c.).

Nie jest tak, że każde pojęcie prawne, termin zdefiniowany w ustawie zaopatrzeniowej wymaga *a priori* wykładni Sądu Najwyższego, zwłaszcza gdy uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20 (OSNP 2021 nr 3, poz. 2) nakreśliła zasadnicze kierunki interpretacyjne. Wymiar sprawiedliwości w Polsce sprawują sądy powszechne i to do nich należy obowiązek wykładni prawa w pierwszej kolejności. Zatem jeśli przyjęty model interpretacji tekstu budzi sprzeciw wnoszącego skargę, to jego obowiązkiem nie jest tylko sama negacja tego procesu, lecz przedstawienie własnej propozycji, jak winna być dekodowana norma prawna, to jest za pomocą, jakich metod należy ją zrekonstruować i jakie możliwe cele można w ten sposób osiągnąć.

Tego brakuje we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, co samo w sobie eliminuje możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na brzmienie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Idąc dalej, próba przerwania istoty sporu na ocenę dowodów nie może przynieść powodzenia. Przypomnieć należy, że wyłączenie w art. 398³ § 3 k.p.c. z podstaw skargi kasacyjnej zarzutów dotyczących oceny dowodów pozbawia skarżącego możliwości powoływania się na zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 § 1 k.p.c., a taki przepis powołał skarżący w podstawach kasacyjnych. Przepis art. 398³ § 3 k.p.c. wprowadzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., bowiem właśnie ten przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, LEX nr 230204; z dnia 4 stycznia 2007 r., V CSK 364/06, LEX nr 238975; z dnia 5 września 2008 r., II UK 370/07, LEX nr 785533; z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 76; z dnia 19 października 2010 r., II PK 96/10, LEX nr 687025; z dnia 24 listopada 2010 r., I UK 128/10, LEX nr 707405 oraz z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 107/10, LEX nr 737366). Oznacza to, że spór o ocenę poszczególnych dowodów i ustalenie stanu faktycznego nie może być przenoszony do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest nim związany.

Niemożliwe jest więc przyjęcie skargi do rozpoznania ze względu na okoliczności, które wykraczają poza ustawowe podstawy tego środka zaskarżenia, a więc nie mogą być uwzględnione przy jego rozpoznaniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 marca 2014 r., II PK 287/13, LEX nr 2008658; z dnia 23 września 2008 r., I PK 80/08, LEX nr 784907; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243).

Ustawa zaopatrzeniowa nie modyfikuje reguł postępowania dowodowego, zaś w powołanej już uchwale III UZP 1/20 wyjaśniono, że nie chodzi o to, by sąd (sądy) nie orzekały formalnie, pozostając związane stosownym zaświadczeniem wydanym w odniesieniu do konkretnego funkcjonariusza, zaś o ewentualnym

zaliczeniu do „służby na rzecz totalitarnego państwa” mogły decydować takie przesłanki, jak długość okresu pełnienia służby, jej historycznego umiejscowienia w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r., miejsca pełnienia służby, zajmowanego stanowiska, czy stopnia służbowego. W doktrynie zwrócono uwagę, by podczas weryfikacji przebiegu służby sięgać do opinii służbowych funkcjonariuszy (szer. zob. B. Jaworski: System opiniowania funkcjonariuszy służb mundurowych, *Acta Univesitatis Lodziensis. Folia Iuridica* 2019 nr 87, s. 105). Przebieg procesu będzie oscylował wokół procesowych zasad dowodzenia i rozkładu ciężaru dowodów, z uwzględnieniem dowodów *prima facie*, domniemań faktycznych (wynikających chociażby z informacji o przebiegu służby) i prawnych oraz zasad ich obalania.

Takiej właśnie rekonstrukcji i zasad dowodzenia dotyczą kwestie przedstawione przez skarżącego, a to oznacza, że poruszane przez niego kwestię dotyczą oceny dowodów, co uchyla się spod kontroli Sądu Najwyższego. W końcu sama uchwała nie sprzeciwia się możliwości uznania konkretnej służby za służbę na rzecz totalitarnego państwa, bo nie taki zresztą był cel wypowiedzi poszerzonego składu Sądu Najwyższego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz art. 98 § 1 i 108 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

(r.g.)